

Artikel 1

‘Beter 299.000 in de zee dan 1 hier in het land’, lees ik in een reactie onder een artikel op de site van *De Telegraaf*, over de groeiende vluchtelingenstroom naar Europa. ‘Mensen zijn slimmer dan negers!’ staat er onder een bericht op de Facebookpagina van het *AD*.

De meesten van ons zullen zich de reacties op de selfie van Memphis Depay met een aantal jongens uit het Nederlands elftal in 2014 nog wel herinneren. Ook op het plein en in de gangen van mijn school vang ik regelmatig kwetsende uitspraken op. Vorig schooljaar deed ik een verwoede poging om het woordje ‘kanker’, gebruikt als scheldwoord of krachtterm, voor eens en altijd te verbannen uit het schoolgebouw. Het bleek onbegonnen werk: het woord wordt in deze vorm

ook op straat en zelfs thuis regelmatig gebruikt.

Ondanks deze beangstigende gedachte wordt in mijn lokaal niet meer met kanker gescholden. Goed, ik verschiet al wanneer ik leerlingen ‘Hou je bek’ naar elkaar hoor schreeuwen. In dergelijke situaties roep ik de leerlingen bij me en vraag hoe zij dit in het vervolg anders kunnen zeggen. Het zijn kinderen die dit gewoon nog moeten leren.

Een ‘Hou je bek’ valt makkelijk te corrigeren, bij discriminatie ligt het een stuk ingewikkelder. Begin dit schooljaar hing ik ambitieus een print van Artikel 1 van de Grondwet in mijn lokaal, en ja, ik wijs de kinderen hier ook op. Het doet me goed te kunnen vertellen dat al mijn leerlingen het eigenlijk wel eens zijn met gelijke rechten voor iedereen. Vaak zijn het volwassenen die deze wet lijken te negeren. We leven in een tijd waarin we een woord als ‘dobbernegers’ grappig moeten vinden en vluchtelingen lukraak ‘gelukszoekers’ worden genoemd. De empathieloze tendens van stuitende uitlatingen creëert alleen maar verdeeldheid. Het effect daarvan op kinderen is niet te overzien.

Het zijn evengoed ouders die soortgelijke uitingen doen als die waarmee ik mijn stuk opende. Mijn angst groeit wanneer ik denk aan de kinderen en de plek die zij hebben in hun nog betrekkelijk kleine wereld. Thuis wordt in de eerste plaats het wereldbeeld van een kind bepaald. Wat je ouders zeggen zal wel kloppen. Reden genoeg om hier als docent iets mee te doen en zo de denkwereld van het kind te vergroten. Op school leer je omgaan met anderen en maak je kennis

met andere culturen en geloofsopvattingen. Maar zolang ouders dit gegeven geen blik waardig keuren, zijn mijn essentiële inspanningen eigenlijk voor niets.

*Ik kan helemaal niets met docenten
die profiel Cultuur & Maatschappij
een pretpakket noemen. Alsof een leerling
geen plezier op school mag hebben.*

Verdriet de baas

Mijn moeder overleed toen ik veertien was. Na een vrij kort en intensief ziekbed werd er op een vrijdagavond in november aangebeld. De Dood stond voor de deur en het was mijn moeder die opendeed. Ze wist dat het haar tijd was; de kanker had zijn zege al eerder aangekondigd. Toch moest ik opeens afscheid nemen van de prachtige vrouw die, helaas kort, een geweldige moeder was. Optimistisch en vrolijk als ze was, danste ze door het leven totdat ze vroegtijdig haar spitzen uit moest trekken.

Huilen vond ik toentertijd ontzettend moeilijk. Verdriet zou me zwak maken en het was juist mijn moeder die me vertelde dat ik sterk moest blijven. Dat ik verder moest gaan en vooral van het leven moest genieten. Ik wilde huilen, maar

vaak kwam ik niet bij mijn verdriet.

Terwijl mijn docenten mijn gedrag als lastig bestempelden, zocht ik onbewust naar een manier om aandacht te krijgen. Maar hun pedagogische oplettendheid bleef uit. Een spreekwoordelijke of daadwerkelijke knuffel was er niet bij. Aandacht kreeg ik in de vorm van onbegrip en straf.

Negentien jaar later sta ik zelf voor de klas. Ieder jaar weer zie ik leerlingen die een hoop meemaken. Neem nou Yara, een van mijn leerlingen in de derde; zij verloor vorig schooljaar vier familieleden. Ik denk terug aan een gesprek dat ik voor de zomer met haar had.

‘Heb je het er moeilijk mee, Yara?’

‘Ik durf de telefoon niet meer op te nemen, bang om te horen dat er weer iemand dood is.’

‘Ik kan het me voorstellen. Stiekem zou ik willen dat jou dit alles niet overkomen was.’

‘Ik heb niets aan medelijden, meester.’

‘Word je verdrietig als je eraan moet denken?’

‘Ik wil eigenlijk huilen, maar ik kom niet bij mijn verdriet.’

Afgelopen zomer overleed ook haar moeder. Ik kijk in de toekomst en besef door welke pijn Yara nog zal gaan. Haar moeder zal niet bij de belangrijke momenten in haar leven zijn. Voortaan moet ze zich troosten met het idee dat haar moeder slechts in haar gedachten aanwezig is.

Ik geef Yara geen les meer. Vorige week sprak ik haar weer. Daar staat ze dan, op het eerste gezicht veel sterker dan ik

toen ik veertien was. Ik heb een brok in mijn keel en wil huilen, maar aan een verdrietige docent heeft ze niets. Ik loop op Yara af. Ik knik, zij knikt en ik geef haar een knuffel. Voor even ben ik weer veertien en zie ik mezelf zitten. Ook ik huil in mijn hoofd, maar ik kom niet bij mijn verdriet.

*Ik vroeg de leerlingen
naar het belangrijkste leermoment
van het afgelopen jaar.*

*D: 'Hoe je met vrouwen om moet gaan
volgens meester Bart.'*

